

Ook de pakhuisknecht De Vletter zag kans zijn twee zoons tot onderwijzer te doen opleiden. De ene, onze Jacob, bleef te Rotterdam werkzaam; de andere werd straks schoolhoofd te 's-Gravenzande en stamvader van een geslacht, dat verscheiden verdienstelijke onderwijzers voortbracht. Jacob was achtereenvolgens onderwijzer aan de stadsarmenscholen en aan de school van 'het Nut'; in 1855 werd hij aangesteld tot directeur van de toen door particuliere filantropen opgerichte 'haveloze school'. Te oordelen naar De Vletters autobiografische aantekeningen¹⁴⁾, was deze instelling meer een gesticht dan een school, een soort opvangcentrum voor verwaarloosde jongeren. Zij was in doelstelling verwant aan de armenfabrieken¹⁵⁾ en de rijkswerkinrichtingen, evenals deze een middel tot bestrijding van de bedelarij. Als leider van dit instituut kwam de sterk sociaal-voelende De Vletter spoedig in botsing met beginselen en methoden van de gangbare filantropentaliteit met haar minzaam buigen over de armoede als gevaarlijk maatschappelijk verschijnsel. In zijn dagelijks contact met het meest verpauperde deel van de Rotterdamse bevolking groeide de overgevoelige man uit tot een vurig paladijn van de 'verworpenen der aarde', overigens zonder zich als andere militante volksvrienden, o.a. Adrien van Bevervoorde¹⁶⁾ en Goose Wijnand van der Voo¹⁷⁾, te bezinnen op politiek-sociale theorieën. Bezinning kan nooit De Vletters fort geweest zijn.

Een chronische conflictsituatie, waarover wij maar eenzijdig ingelicht zijn, namelijk alleen door De Vletter, tussen hem en het actiefste bestuurslid der school, mr. P. F. Hubrecht (1829-1902), advocaat, lid van de gemeenteraad, mede-oprichter van de Rotterdamse Bank, zeer geïnteresseerd en dan ook zeer deskundig in onderwijszaken, geen reactionair, maar wel een zelfbewust regent, leidde na weinige jaren tot De Vletters ontslag. Dit vervulde hem blijkens allerlei uitingen in geschrifte, o.a. een grof en laf acrostichon op Hubrecht¹⁸⁾, met rancune-gevoelens, die hem op den duur maakten tot de natuurlijke vijand van alle gezagsdragers, een soort bloedhond van de regenten en hun politie- en justitie-apparaat. 'Het lijden en de ontberingen, de verdrukking en rechtsverkrachting, waaraan de mindere volksklasse ten prooi is, ziedaar ons veld ter bearbeiding', aldus De Vletter in het artikel, waarmee hij debuteerde als redacteur van het 'Rotterdamsch Weekblad'. In proclamaties van 1868 noemde hij 'de vernedering van den Mam-